

Projekt: Klasyfikacja zmian skórnych - melanoma vs. benign

Autor: Zofia Pietrucha **Data:** Maj 2025

Przedmiot: Informatyka Praktyczna - Sztuczna Inteligencja

Prowadzący: mgr Grzegorz Madejski, mgr Maciej Stankiewicz

1. Opis projektu

1.1 Cel projektu

Celem projektu było stworzenie systemu klasyfikacyjnego do automatycznego rozpoznawania znamion skórnych jako łagodne (benign) lub złośliwe (melanoma). Projekt realizowałam w formie **50% badania AI + 50% tworzenie aplikacji**, zgodnie z wytycznymi prowadzącego.

1.2 Dataset

Wykorzystałam dataset **Skin Moles: Benign vs. Malignant (Melanoma) - ISIC 2019** zawierający obrazy znamion skórnych w dwóch klasach:

- **Benign** (łagodne znamiona)
- **Melanoma** (czerniak)

Link: https://www.kaggle.com/datasets/adisongoh/skin-moles-benign-vs-malignant-melanoma-isic19/data?select=label_MEL

1.3 Podział danych

Dane podzieliłam w najpierw w proporcji **70% treningowe / 30% testowe**. Jednak później zmieniłam na podział **80% treningowe / 20% testowe** z zachowaniem stratyfikacji klas, dla większej liczby obrazów treningowych.

2. Badane modele i techniki

Przebadalałam łącznie **9 różnych podejścia** do klasyfikacji, od tradycyjnych metod uczenia maszynowego po zaawansowane sieci neuronowe i modele hybrydowe.

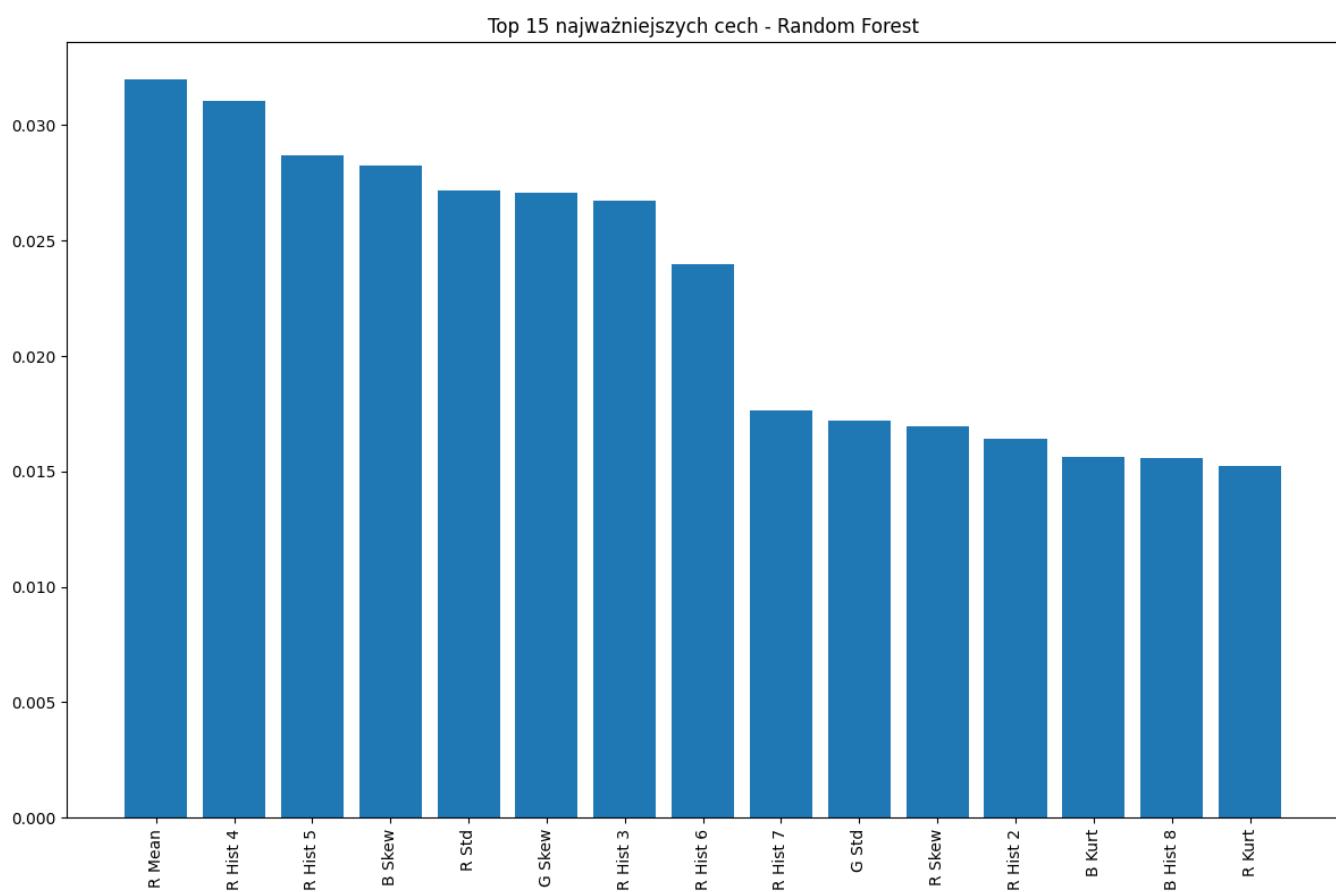
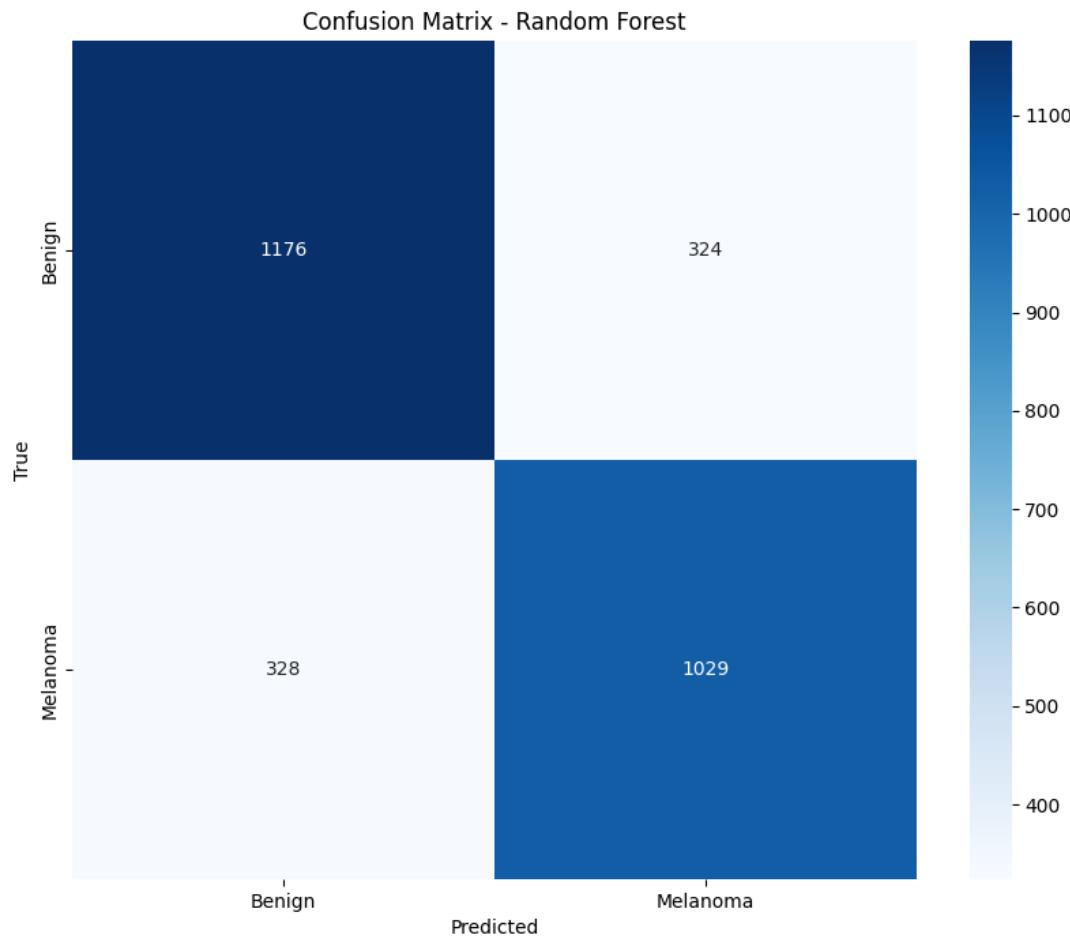
2.1 Random Forest (podstawowy)

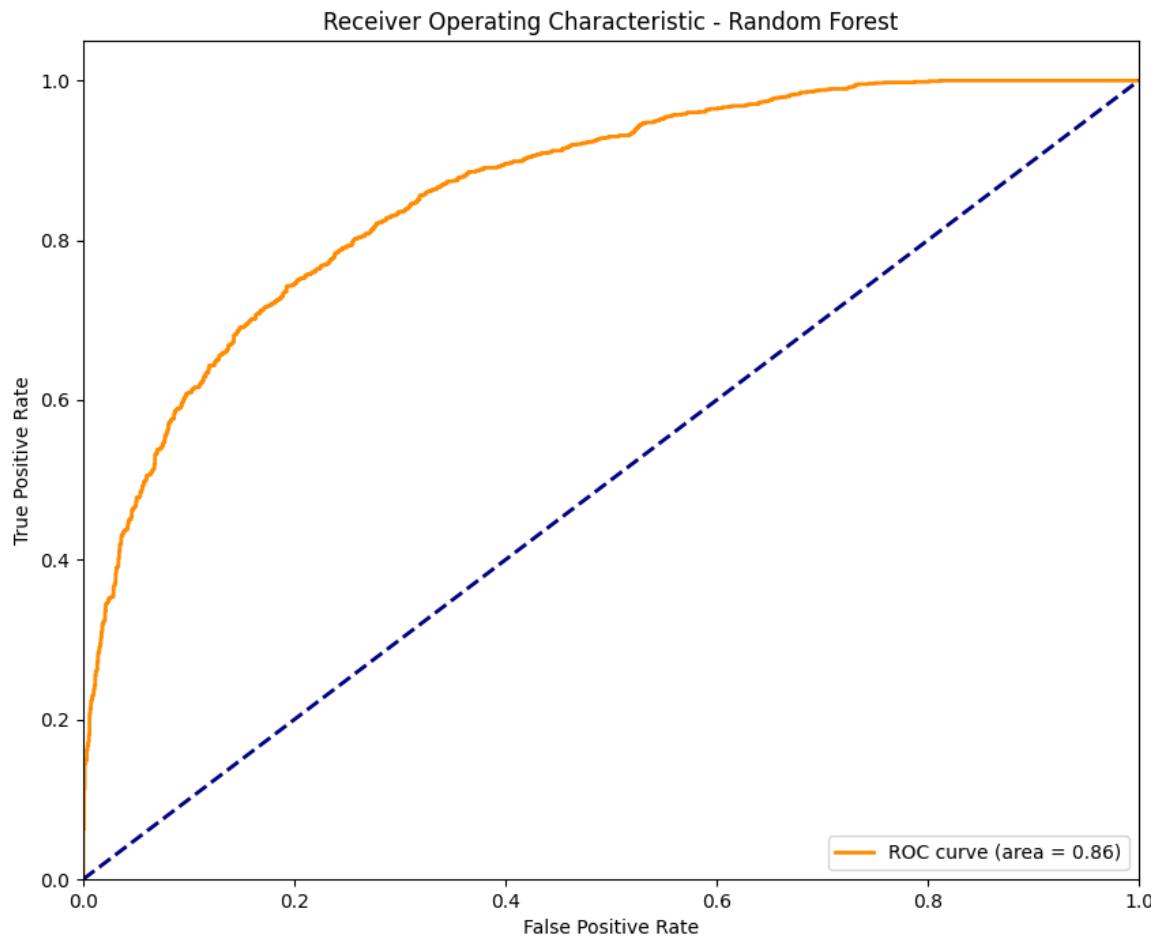
Architektura i parametry:

- Ekstrakcja podstawowych cech kolorów (RGB)
- Histogramy kolorów (20 przedziałów na kanał)
- Statystyki (średnia, odchylenie standardowe, skewness, kurtosis)
- Random Forest: 200 drzew, max_depth=20
- Łącznie ~**72 cechy**

Wyniki:

- **Dokładność:** 75.9%
- **ROC AUC:** 0.86

Analiza: Podstawowy Random Forest osiągnął zadowalające wyniki, z najważniejszymi cechami związanymi ze średnimi wartościami kanałów kolorów. Histogramy kolorów również okazały się istotne dla klasyfikacji.

2.2 Random Forest (ulepszony)

Wprowadzone ulepszenia :

- **Cechy ABCDE dla melanomii:** asymetria, cechy brzegów, różnorodność kolorów
- **Dodatkowe przestrzenie kolorów:** HSV (odcień, nasycenie, jasność), LAB (jasność, osie kolorów niezależne od urządzenia)
- **Zaawansowane cechy tekstury:** LBP (lokalne wzorce binarne), GLCM (macierz współwystępowania pikseli), filtry Gabora (wykrywanie wzorców w różnych orientacjach)
- **Standaryzacja cech** (StandardScaler - normalizacja do średniej 0 i odch. std. 1)
- **Optymalizacja hiperparametrów** (GridSearchCV - automatyczne przeszukiwanie najlepszych parametrów)
- **Cross-validation** (5-fold - podział na 5 części dla rzetelnej oceny)
- Łącznie ~200+ cech

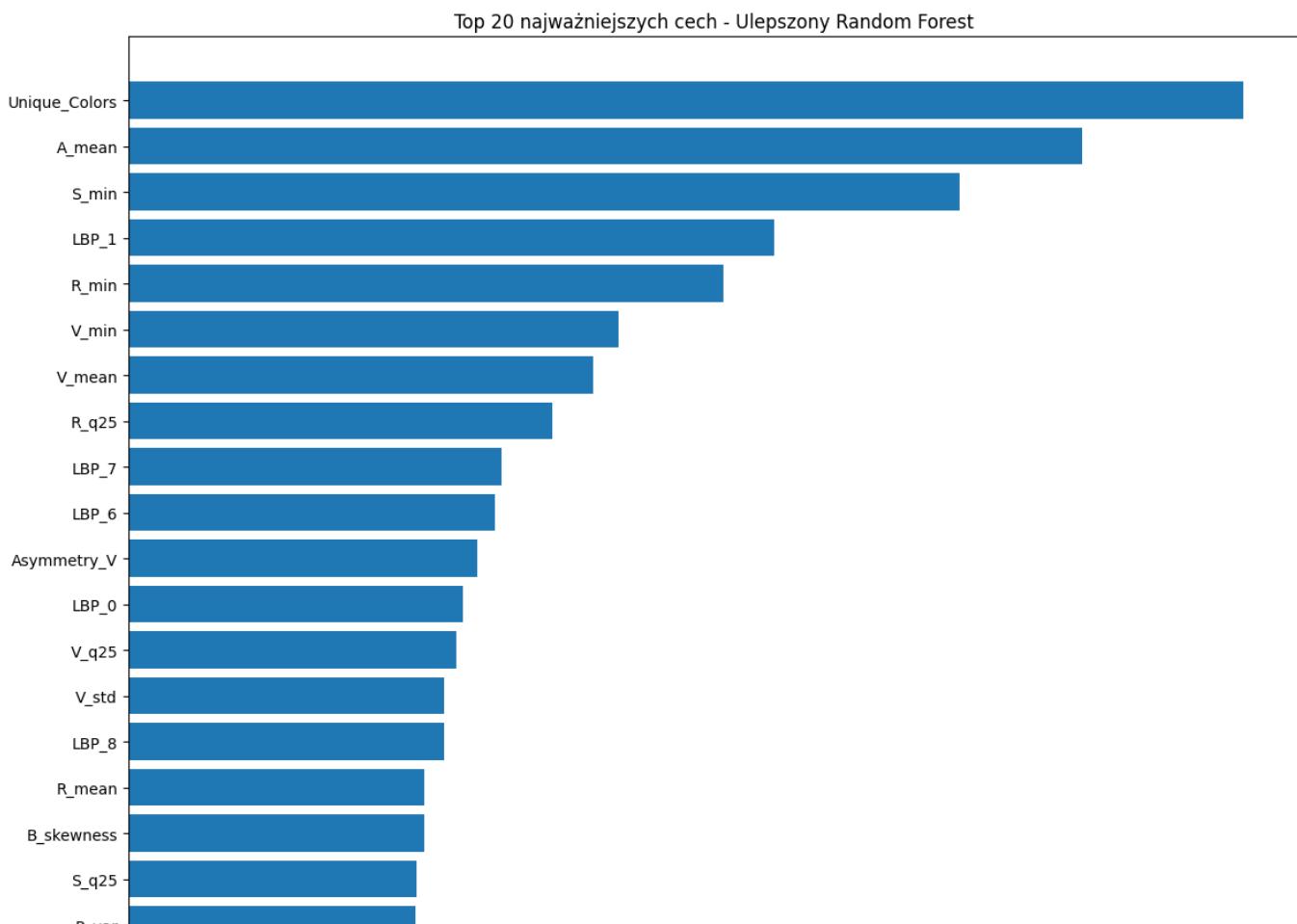
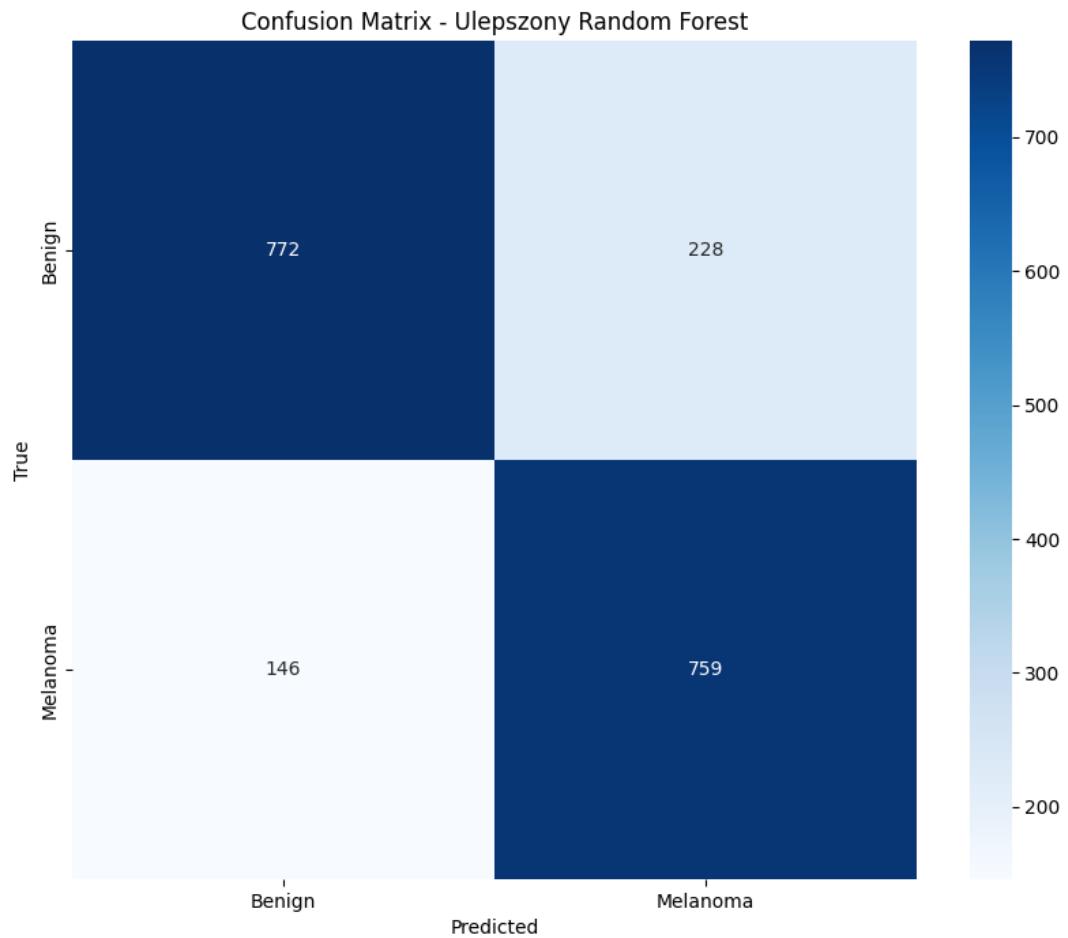
Parametry po optymalizacji:

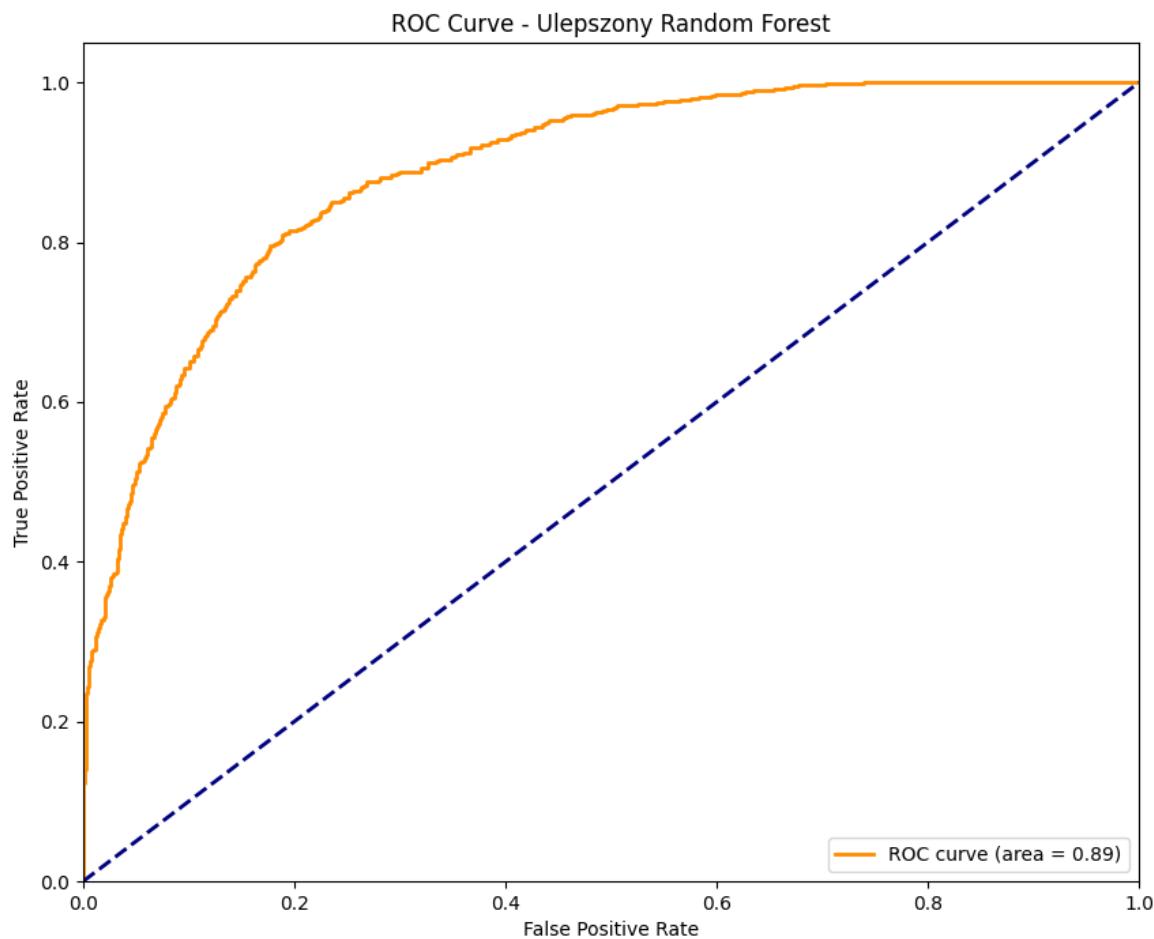
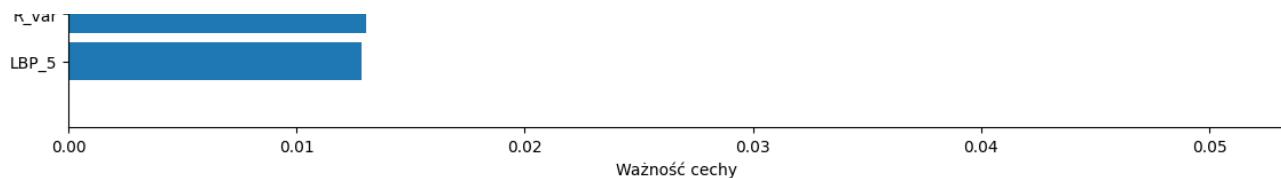
- n_estimators=300, max_depth=20
- class_weight='balanced'

- Funkcja celu: F1-score

Wyniki:

- **Dokładność:** 83.8%
- **ROC AUC:** 0.89
- **CV F1 Score:** 0.78 ± 0.04

Analiza: Znacząca poprawa wyników dzięki cechom specyficznych dla melanom. Najważniejsze okazały się cechy związane z różnorodnością kolorów i asymetrią znamion.

2.3 CNN (podstawowy)

Architektura:

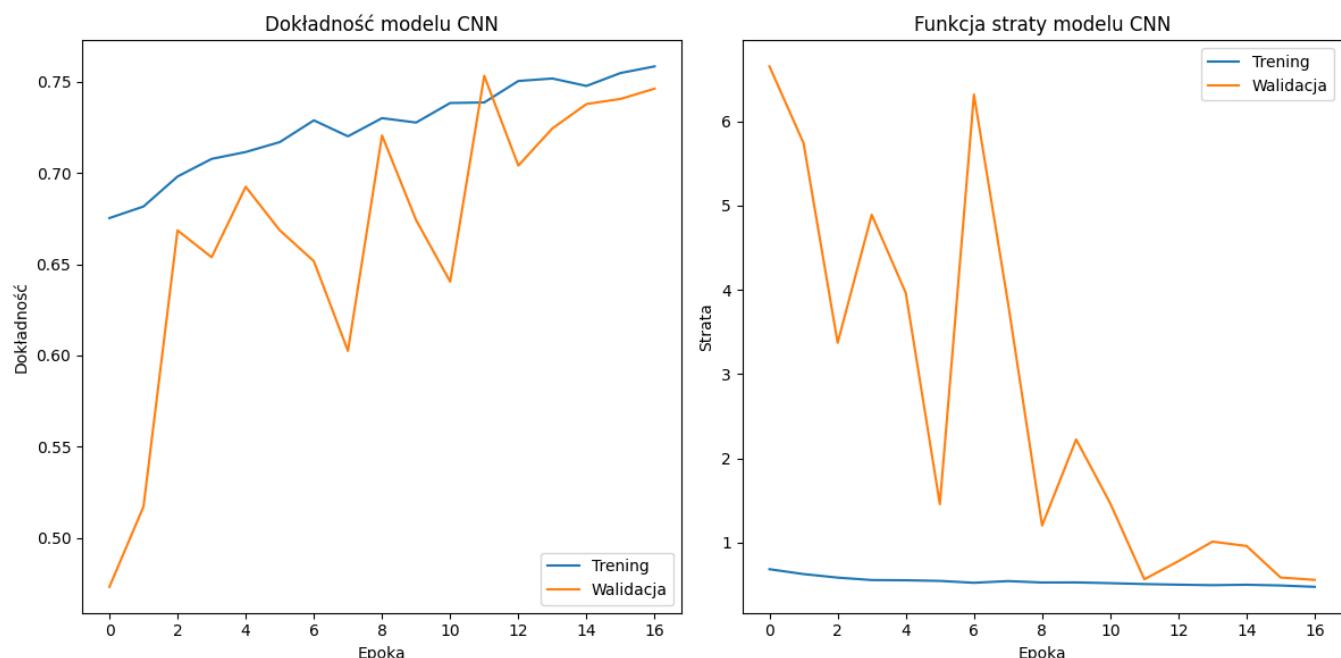
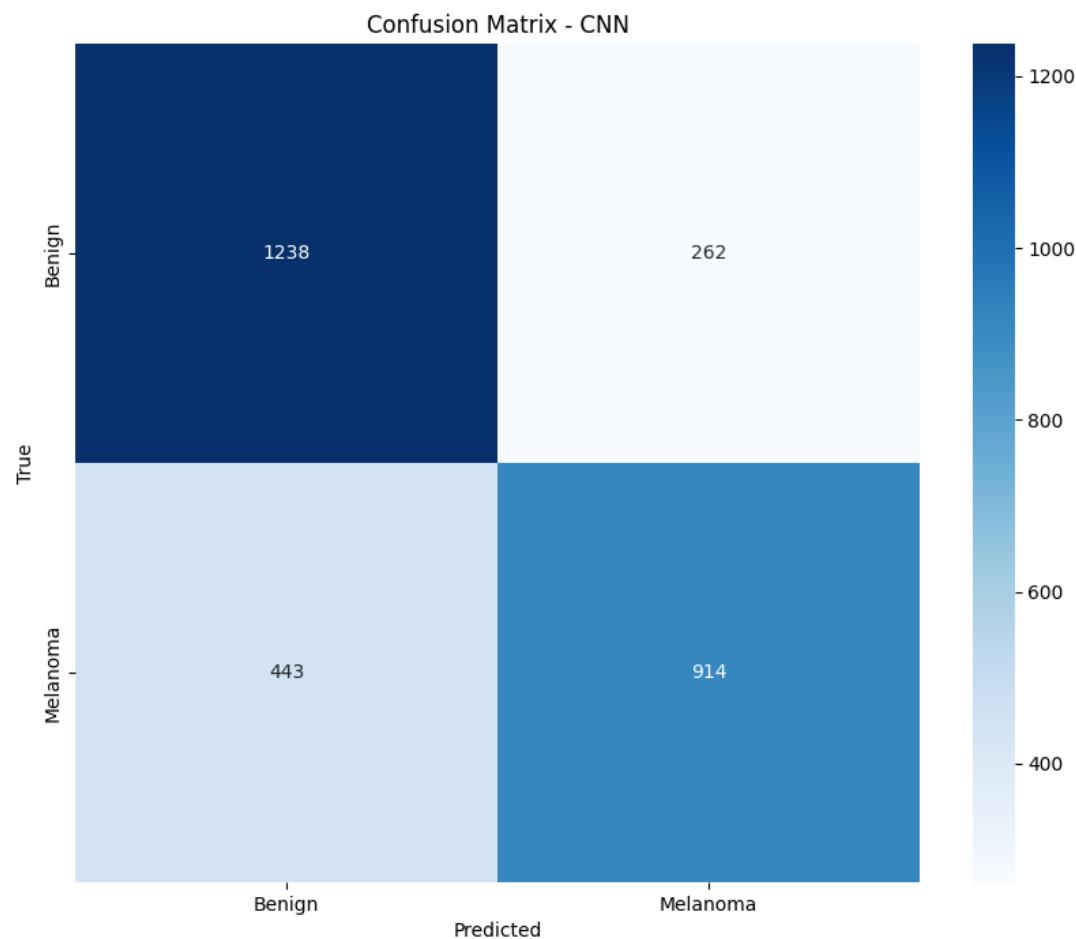
- 3 bloki konwolucyjne (32, 64, 128 filtrów)
- BatchNormalization + MaxPooling + Dropout
- Dwie warstwy Dense (512, 1)
- Input: 224x224x3

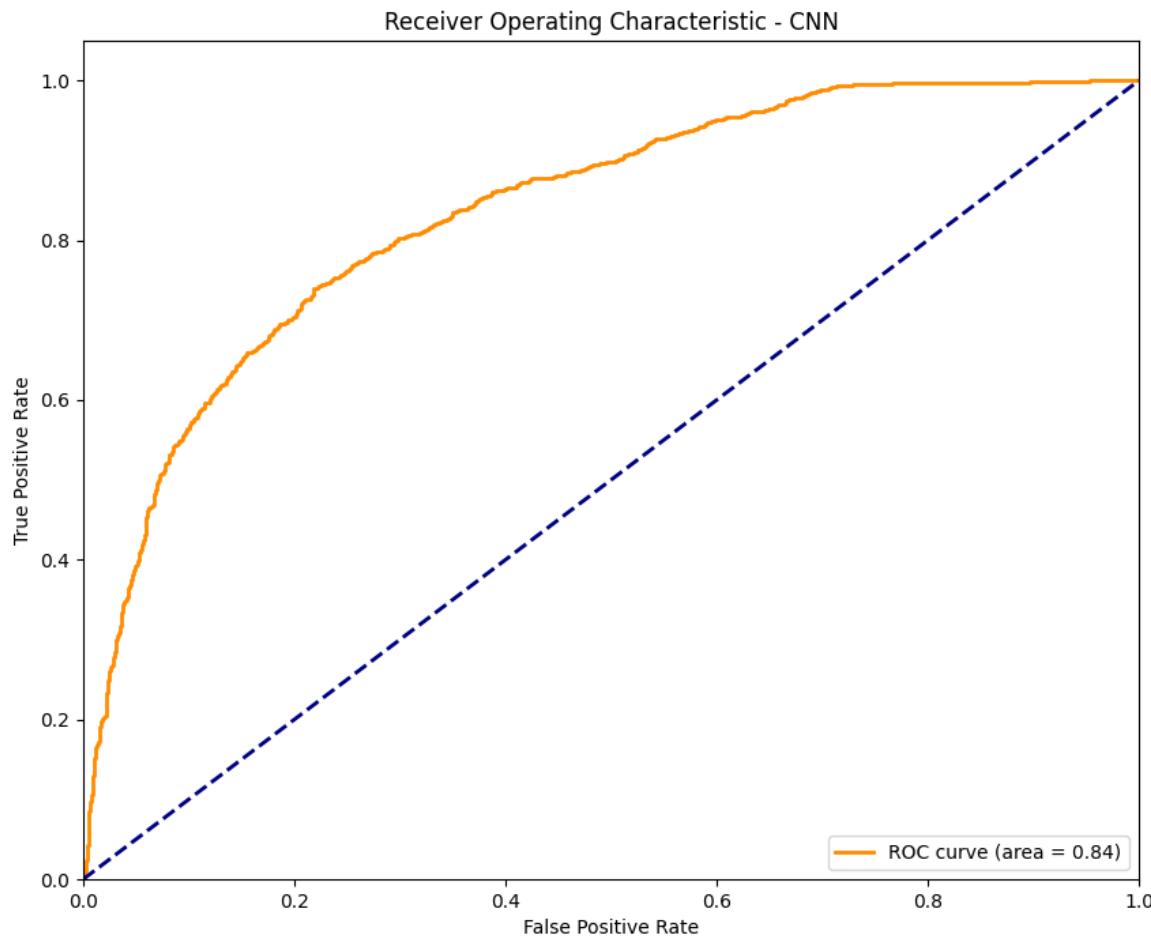
Parametry treningu:

- Optimizer: Adam ($\text{lr}=0.0001$)
- Loss: binary_crossentropy
- Epochs: 20, batch_size=32
- Augmentacja: rotacja, odbicia, zoom

Wyniki:

- **Dokładność:** 71.9%
- **ROC AUC:** 0.84
- **Czułość na melanomę:** 67.4%

Analiza: Podstawowy CNN wykazał stabilne uczenie się bez oznak przeuczenia - zarówno dokładność treningowa jak i walidacyjna rosły w podobnym tempie. Głównym problemem była niska czułość na melanomę, prawdopodobnie spowodowana niezbalansowaniem klas i brakiem odpowiedniego ważenia podczas treningu.

2.4 CNN (ulepszony)

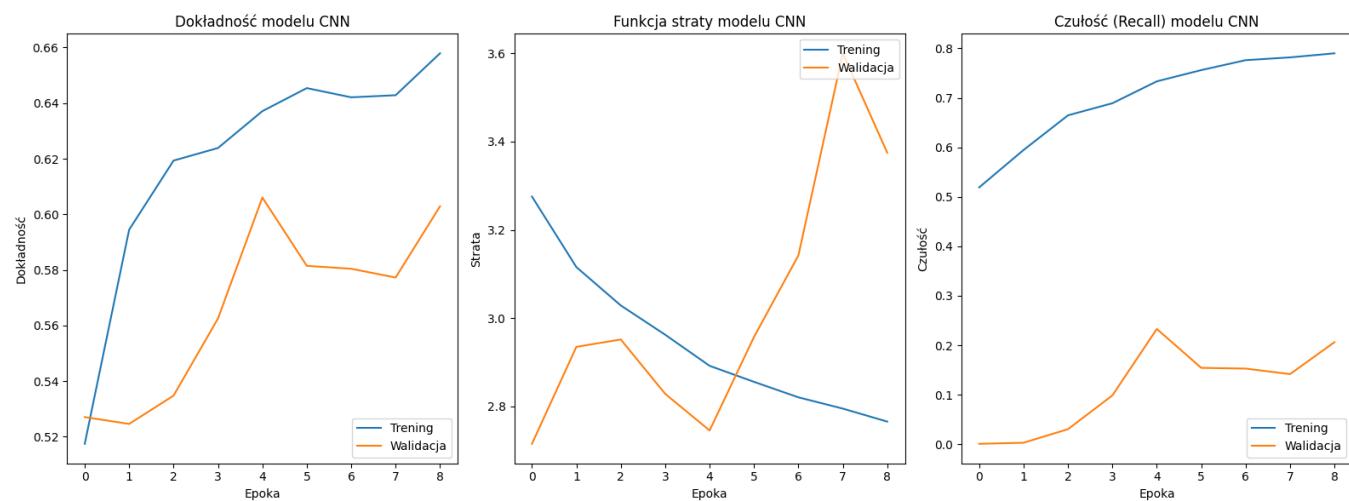
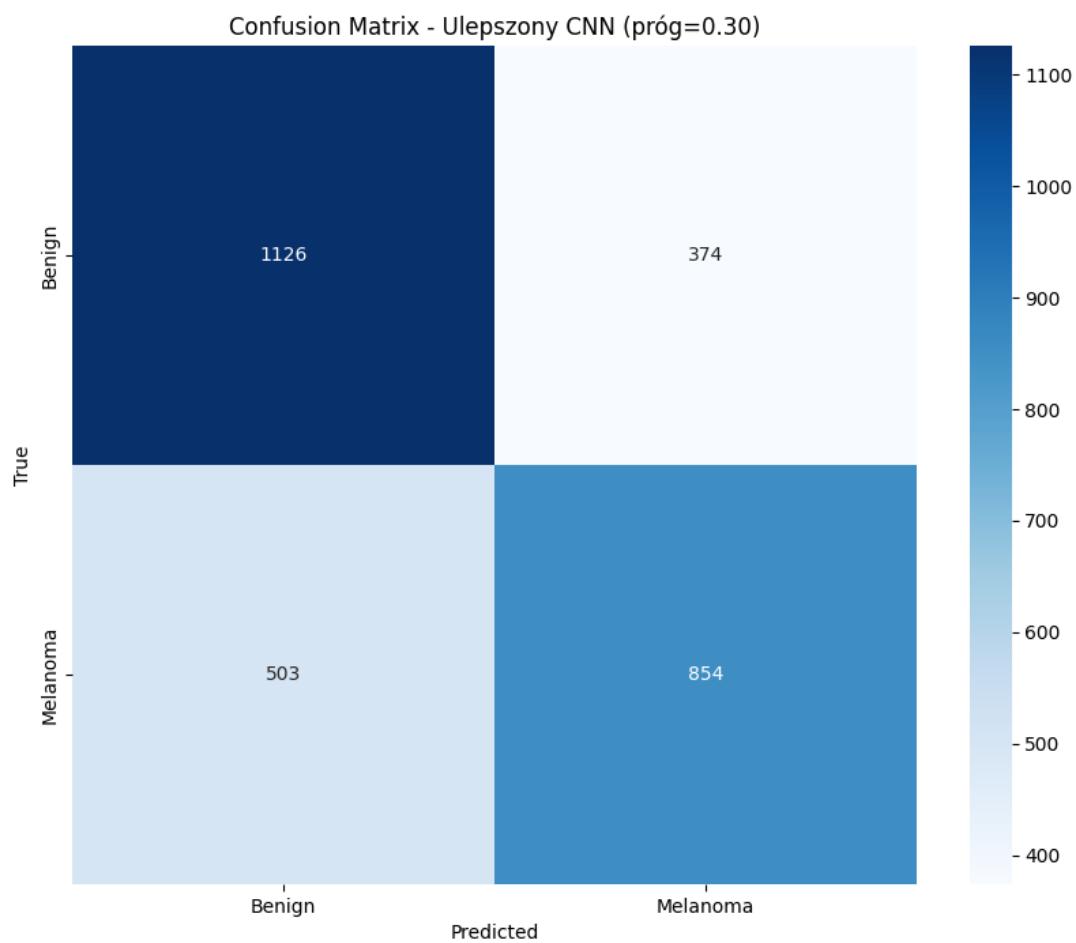
Wprowadzone ulepszenia:

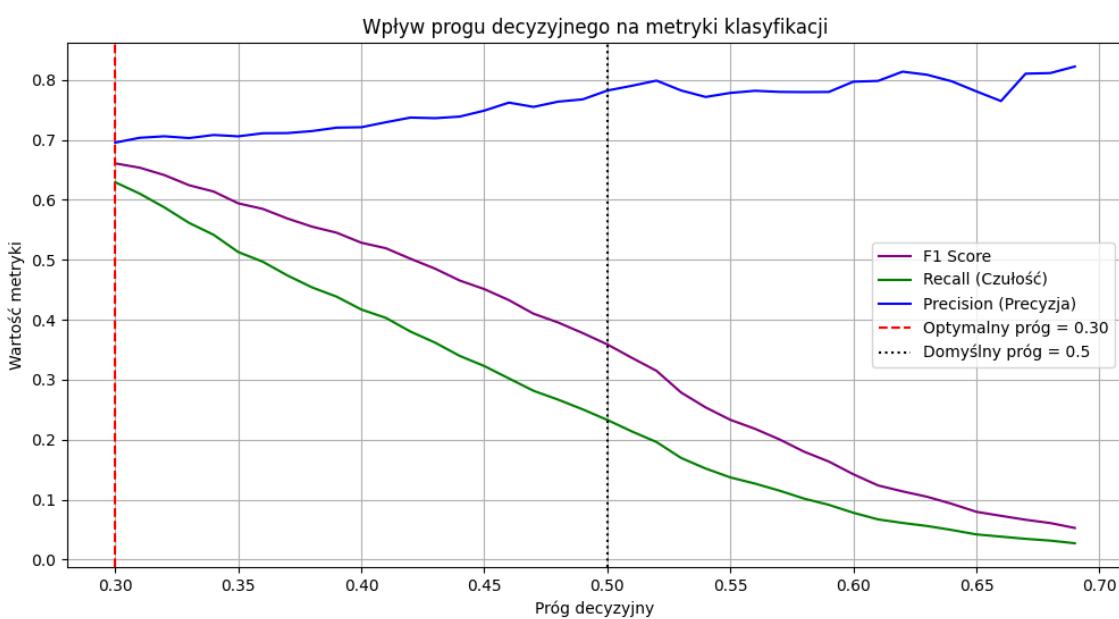
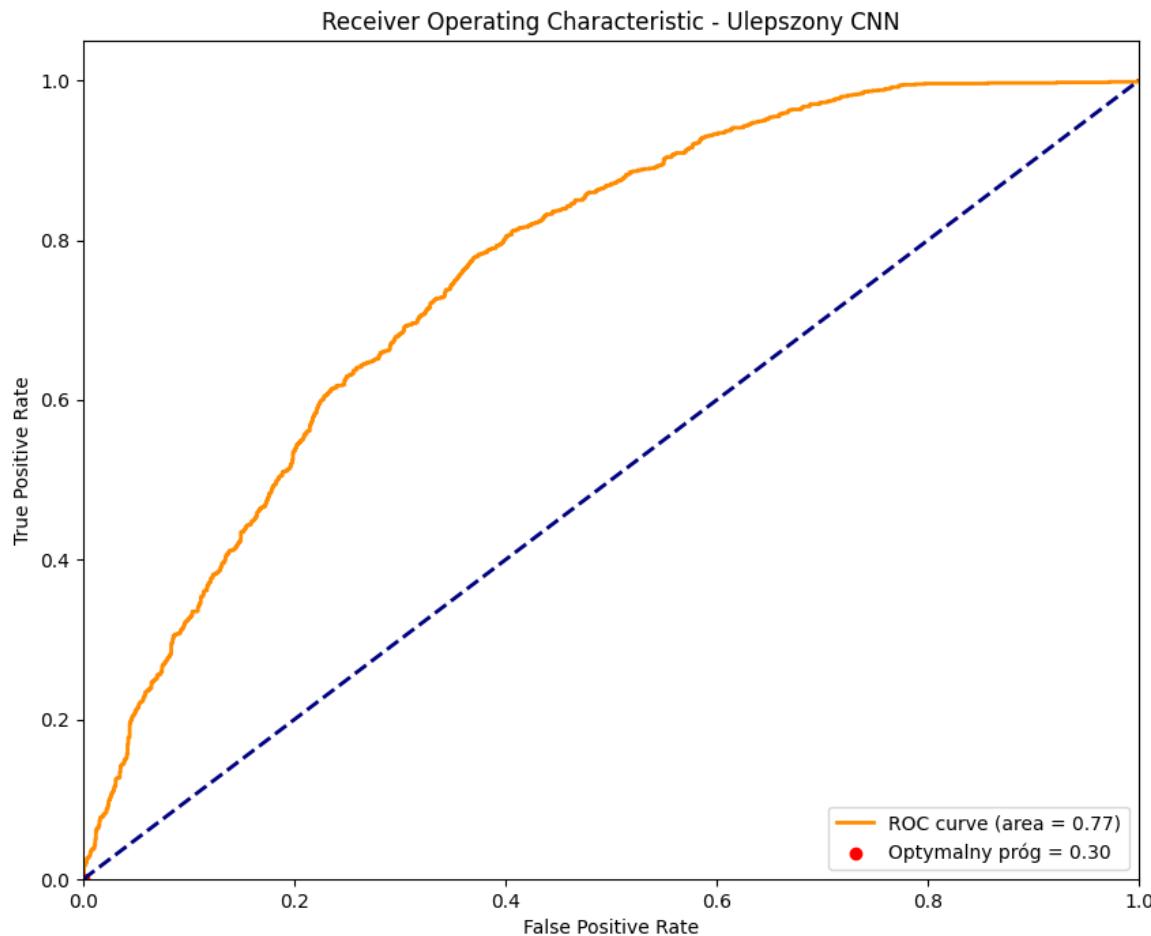
- **Ważenie klas:** melanoma otrzymała 1.5x większą wagę
- **Rozszerzona augmentacja:** brightness, shear, więcej rotacji
- **Regularyzacja L2 (kara za duże wagi - zapobiega przeuczeniu)** we wszystkich warstwach
- **Label smoothing (0.1)**
- **Cykliczna stopa uczenia**
- **Monitorowanie recall** zamiast accuracy
- Dodatkowy blok konwolucyjny (256 filtrów)

Wyniki:

- **Dokładność:** 69.7%
- **ROC AUC:** 0.77
- **Optymalny próg:** 0.30

- Czułość na melanomę: 62.9%

Analiza: CNN ulepszony paradoksalnie gorzej wykrywał melanomę niż podstawowy - miał niższą czułość (62.9% vs 67.4%). Agresywne ważenie klas i niski próg (0.30) nie przyniosły oczekiwanej poprawy w wykrywaniu melanom.

2.5 CNN v3 (architektura rezydualna)

Kluczowe innowacje:

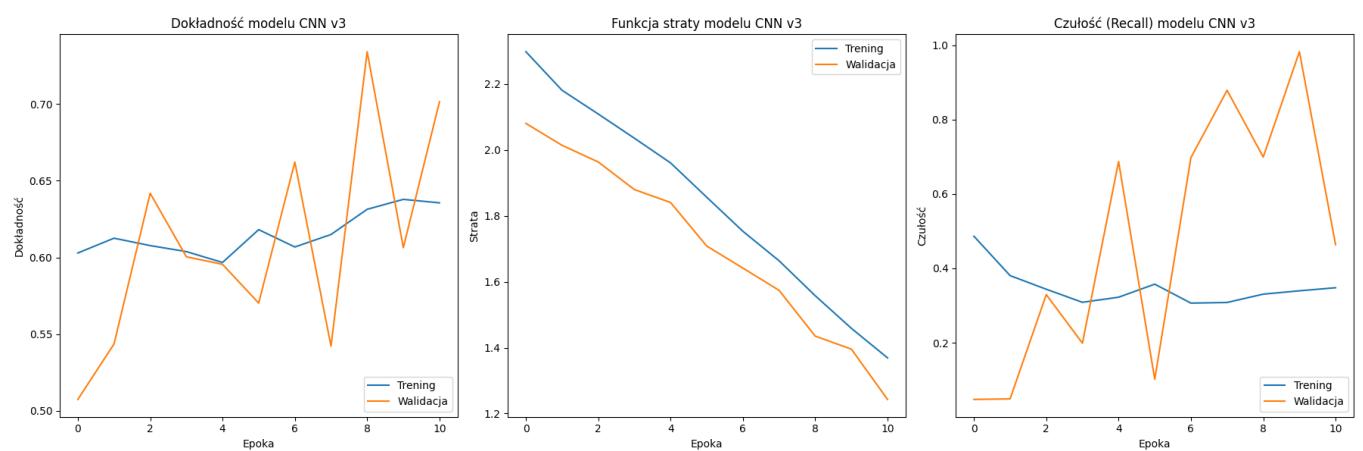
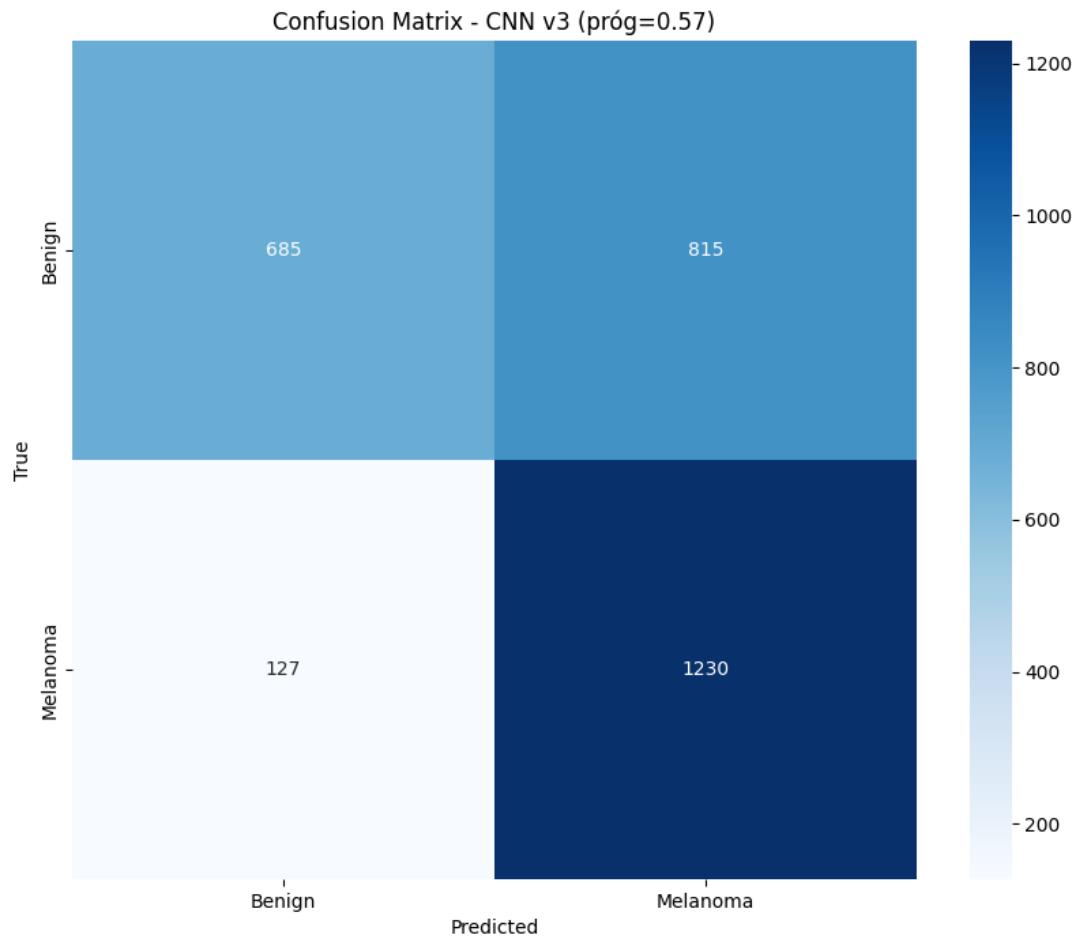
- **Architektura rezydualna** (ResNet-like) z shortcut connections (bezpośrednie połączenia omijające warstwy - umożliwiają uczenie głębszych sieci)
- **Focal Loss** zamiast binary crossentropy (skupia się na trudnych przypadkach i rzadkich klasach)
- **Znacznie silniejsze ważenie melanomów** (3x)
- **Zaawansowana augmentacja** z channel_shift_range (losowa zmiana intensywności kanałów RGB - symuluje różne warunki oświetlenia)
- **GlobalAveragePooling** zamiast Flatten (uśrednia każdy kanał do jednej wartości zamiast spłaszczenia wszystkich pikseli - mniej parametrów, lepsza generalizacja)
- 30 epok z większą cierpliwością

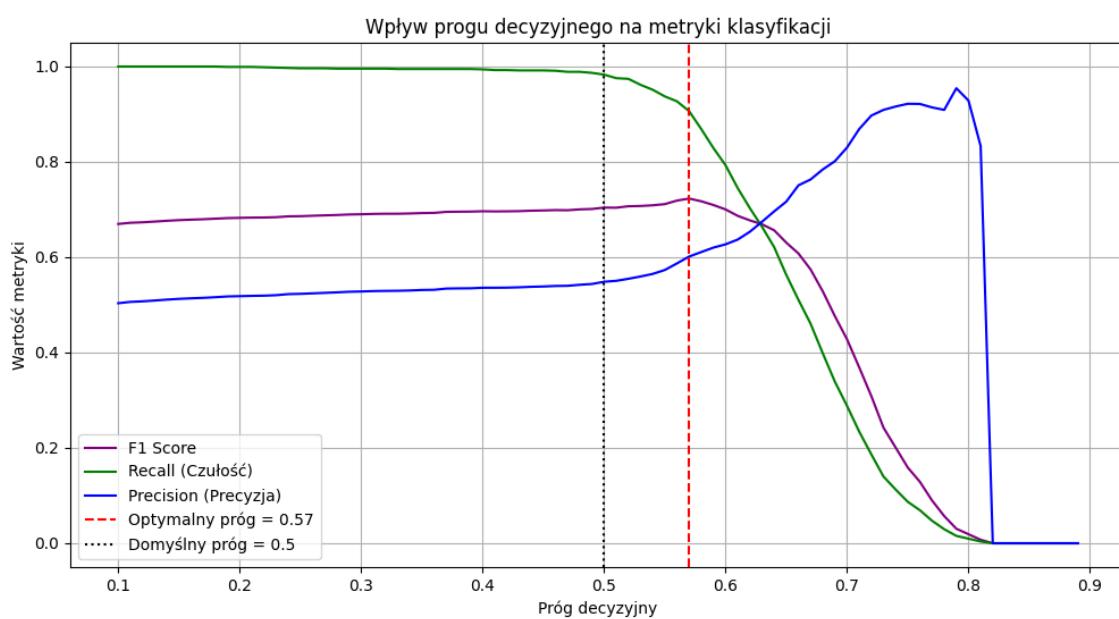
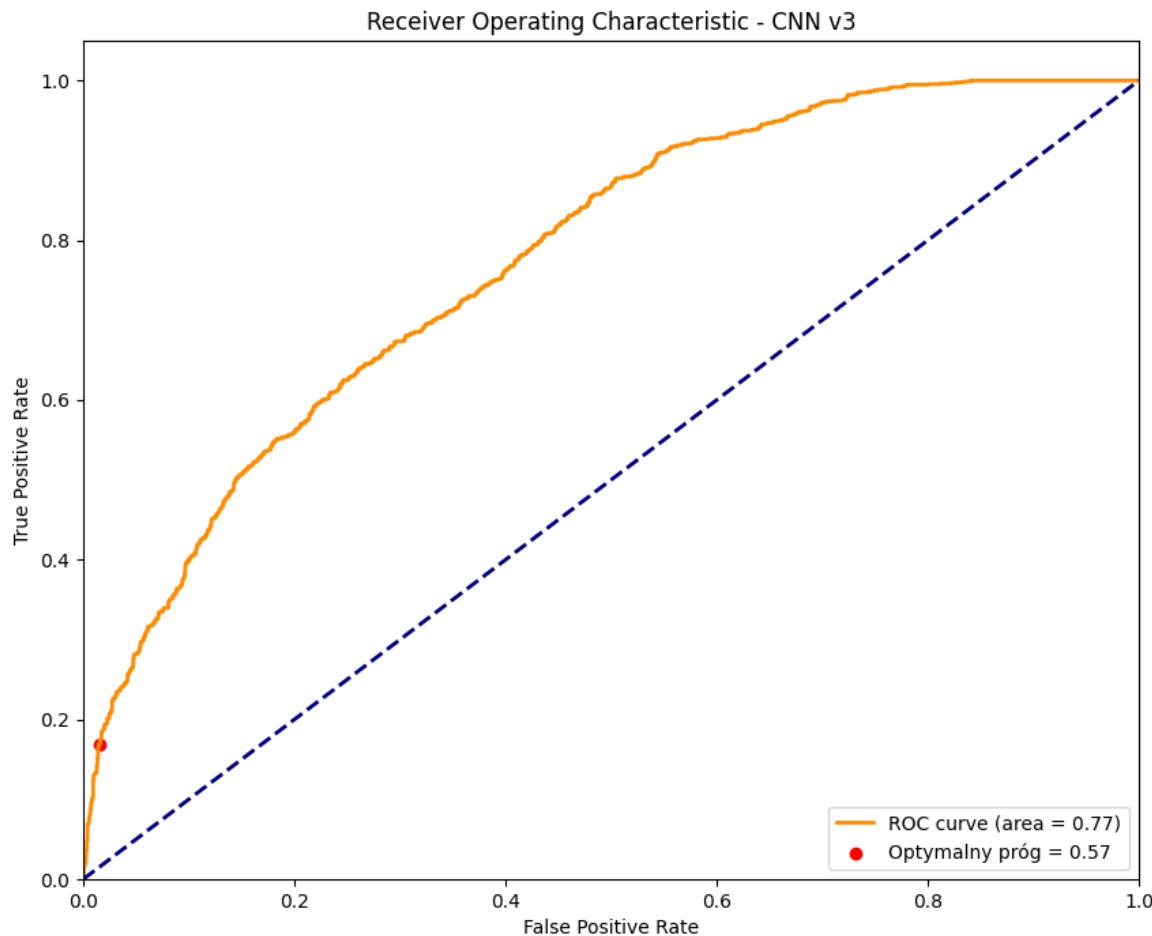
Parametry Focal Loss:

- gamma=2.0 (współczynnik skupienia na trudnych przypadkach - wyższe wartości bardziej ignorują łatwe przykłady)
- alpha=0.25 (waga dla klasy pozytywnej melanoma - balansuje niezrównoważone klasy)

Wyniki:

- **Dokładność:** 66.3%
- **ROC AUC:** 0.77
- **Optymalny próg:** 0.57
- **Recall dla melanomów:** 90.6%

Analiza: Model osiągnął bardzo wysoką czułość na melanomę kosztem ogólnej dokładności. Focal Loss skutecznie skupił się na trudnych przypadkach.

2.6 CNN v4 (architektura hybrydowa)

Zaawansowane techniki:

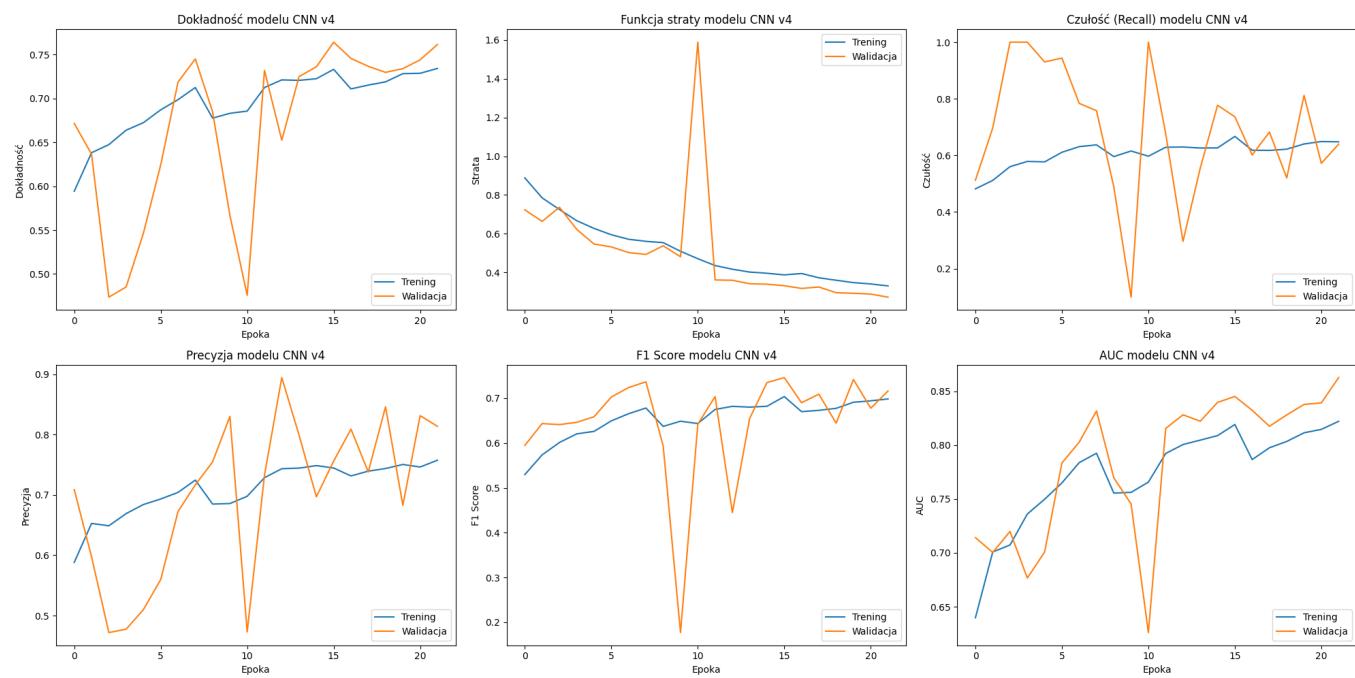
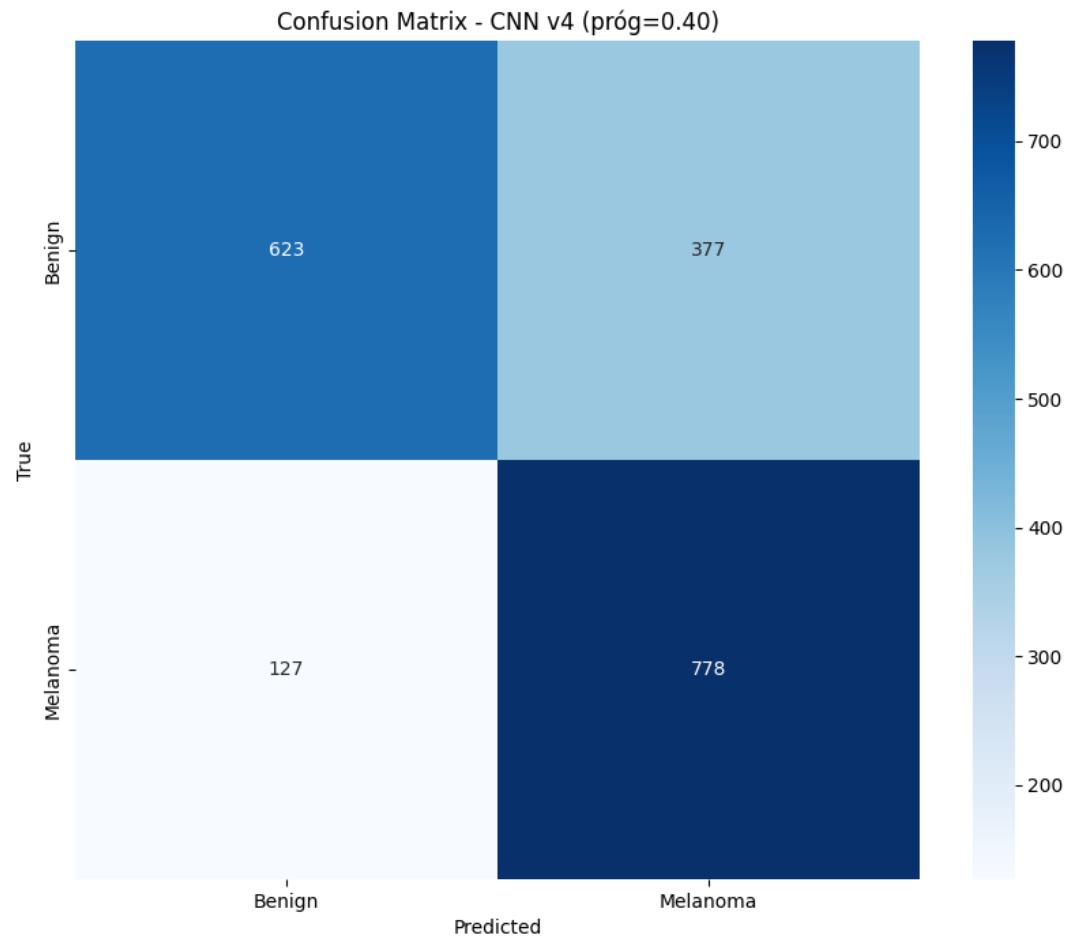
- **Bloki Squeeze-and-Excitation** (mechanizm uwagi który uczy się ważności różnych kanałów - wzmacnia istotne cechy) dla adaptacyjnej uwagi
- **Separowalne konwolucje** (SeparableConv2D - dzieli konwolucję na dwie operacje: depthwise i pointwise - mniej parametrów, szybsze obliczenia)
- **Kombinowana funkcja straty:** Focal Loss + Dice Loss (łączy skupienie na trudnych przypadkach z miarą podobieństwa segmentów - lepsze dla niezbalansowanych danych)
- **Spatial Dropout** zamiast zwykłego Dropout (wyłącza całe kanały zamiast pojedynczych neuronów - lepsza regularyzacja dla CNN)
- **Cosine Annealing LR Scheduler** z warm restarts (cykliczne zmniejszanie i resetowanie stopy uczenia - pomaga uniknąć lokalnych minimów)
- **Zrównoważone ważenie:** melanoma 2.5x (zmniejszone z 3x)
- 40 epok

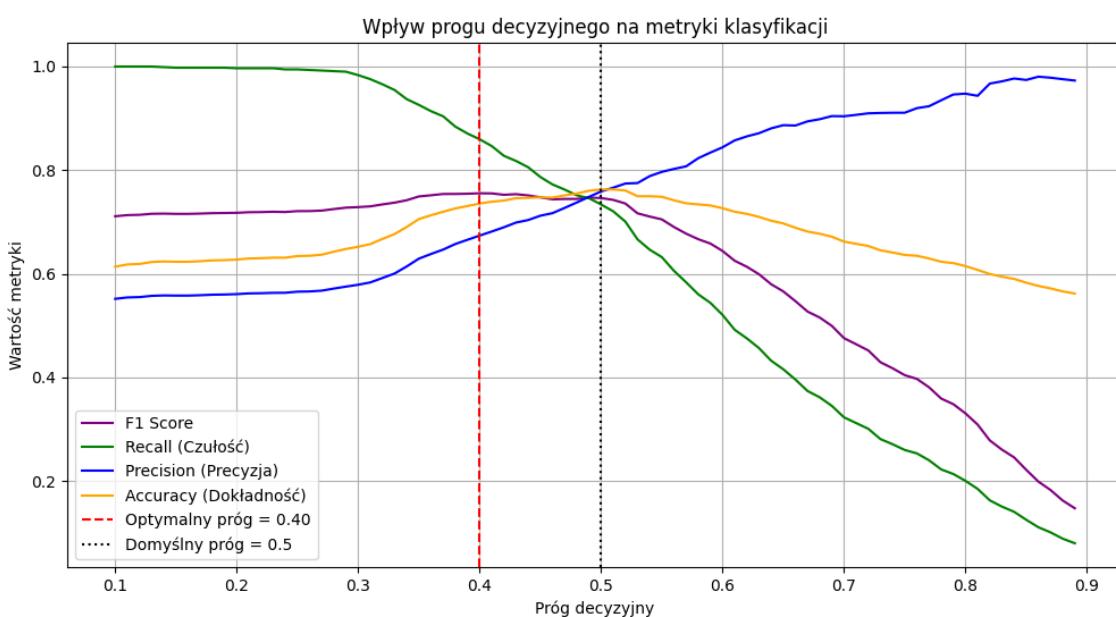
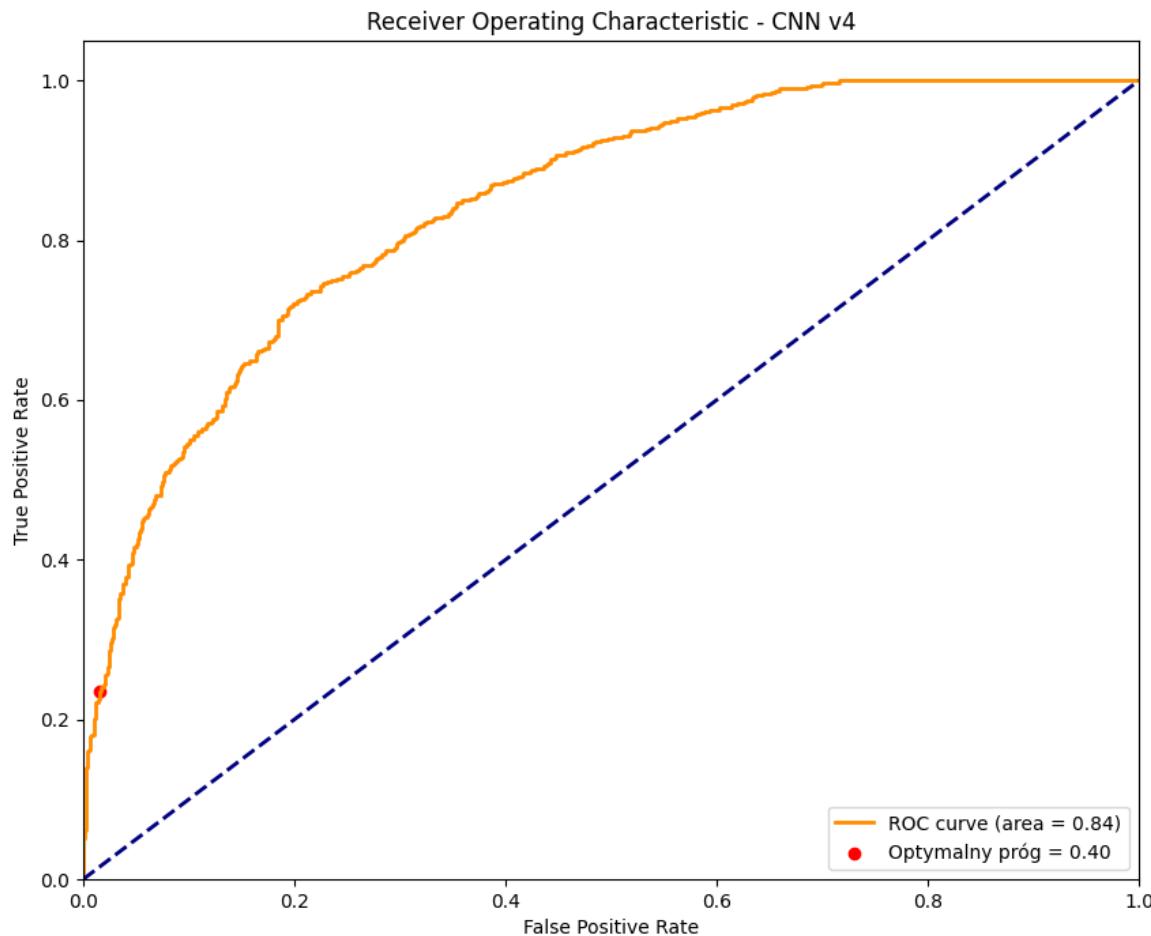
Parametry funkcji straty:

- Focal Loss: gamma=2.0, alpha=0.25
- Dice Loss weight: 0.3

Wyniki:

- **Dokładność:** 75.6%
- **ROC AUC:** 0.84
- **Optymalny próg:** 0.40
- **F1 Score:** 0.76

Analiza: Najlepszy kompromis między czułością a precyją wśród modeli CNN. Kombinowana funkcja straty i zaawansowane techniki regularizacji przyniosły stabilne wyniki.

2.7 Transfer Learning (MobileNetV2)

Architektura:

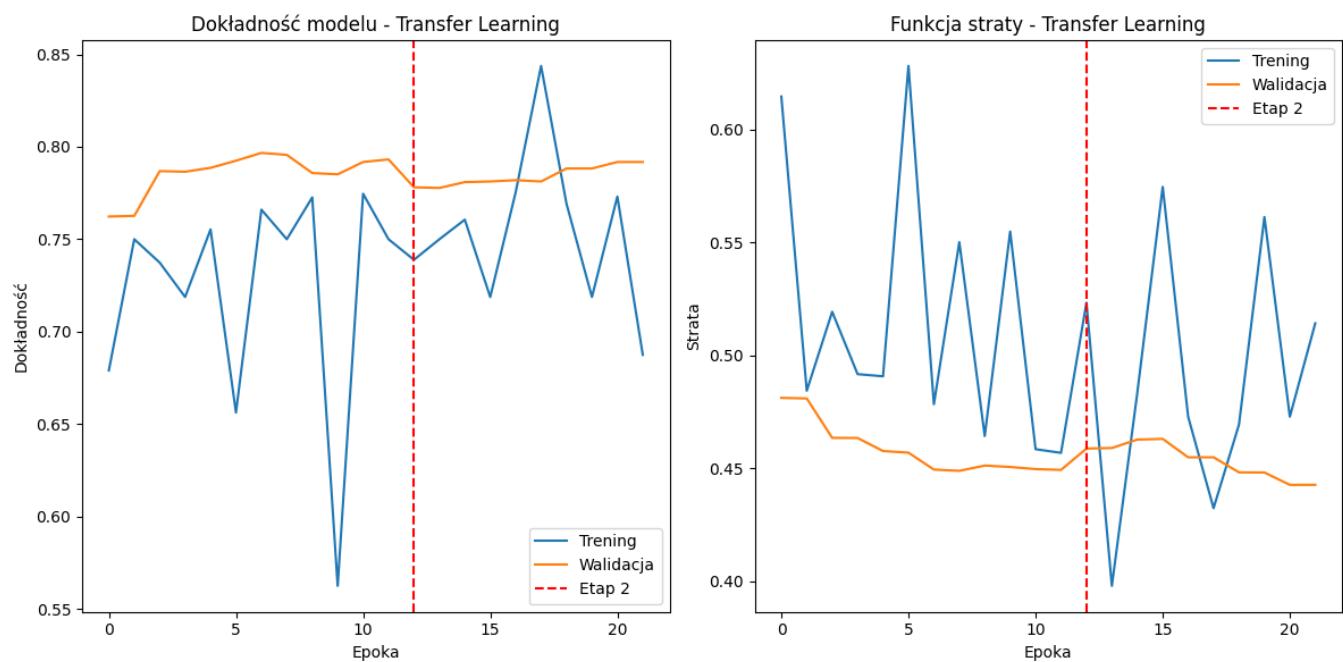
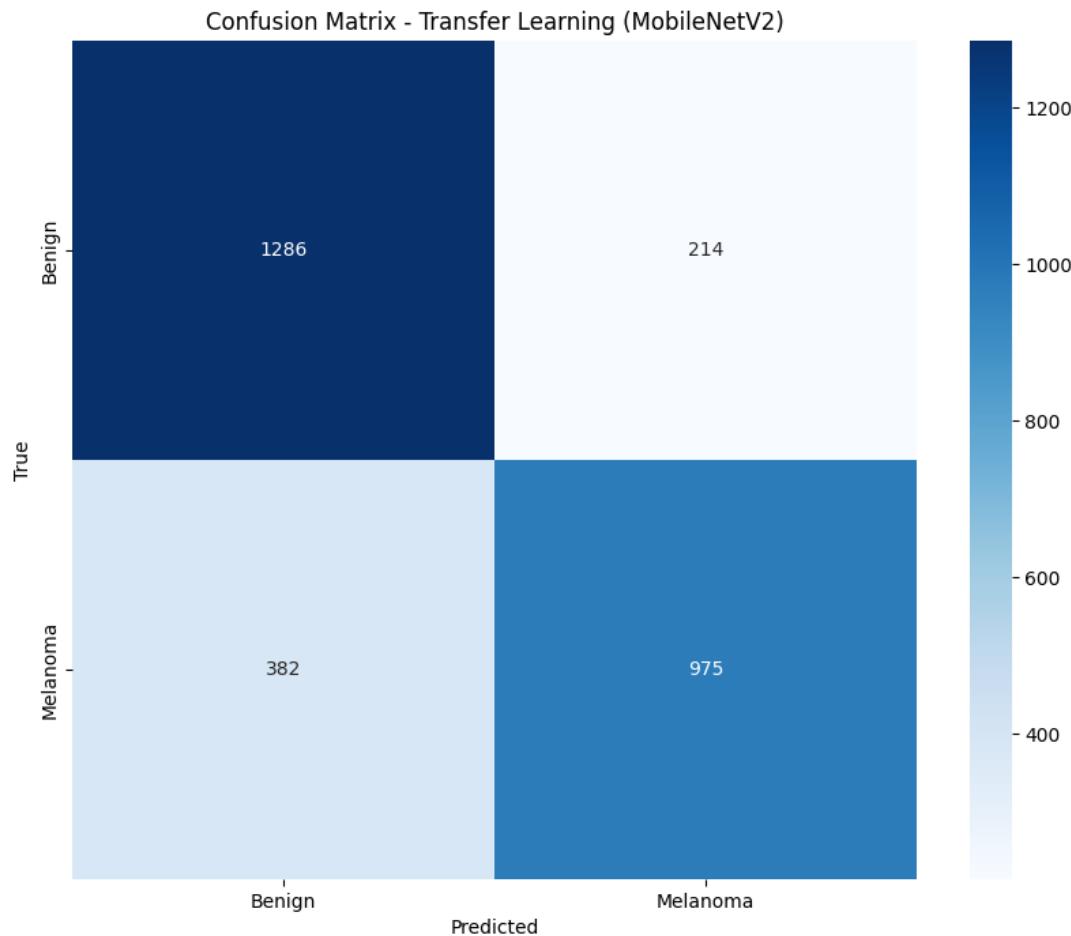
- **Bazowy model:** MobileNetV2 pre-trenowany na ImageNet
- **Dwuetapowe uczenie:**
  - Etap 1: Zamrożony backbone, trening tylko głowy klasyfikacyjnej
  - Etap 2: Fine-tuning ostatnich 20 warstw
- **Głowa klasyfikacyjna:** GlobalAveragePooling → Dense(256) → Dropout(0.5) → Dense(1)

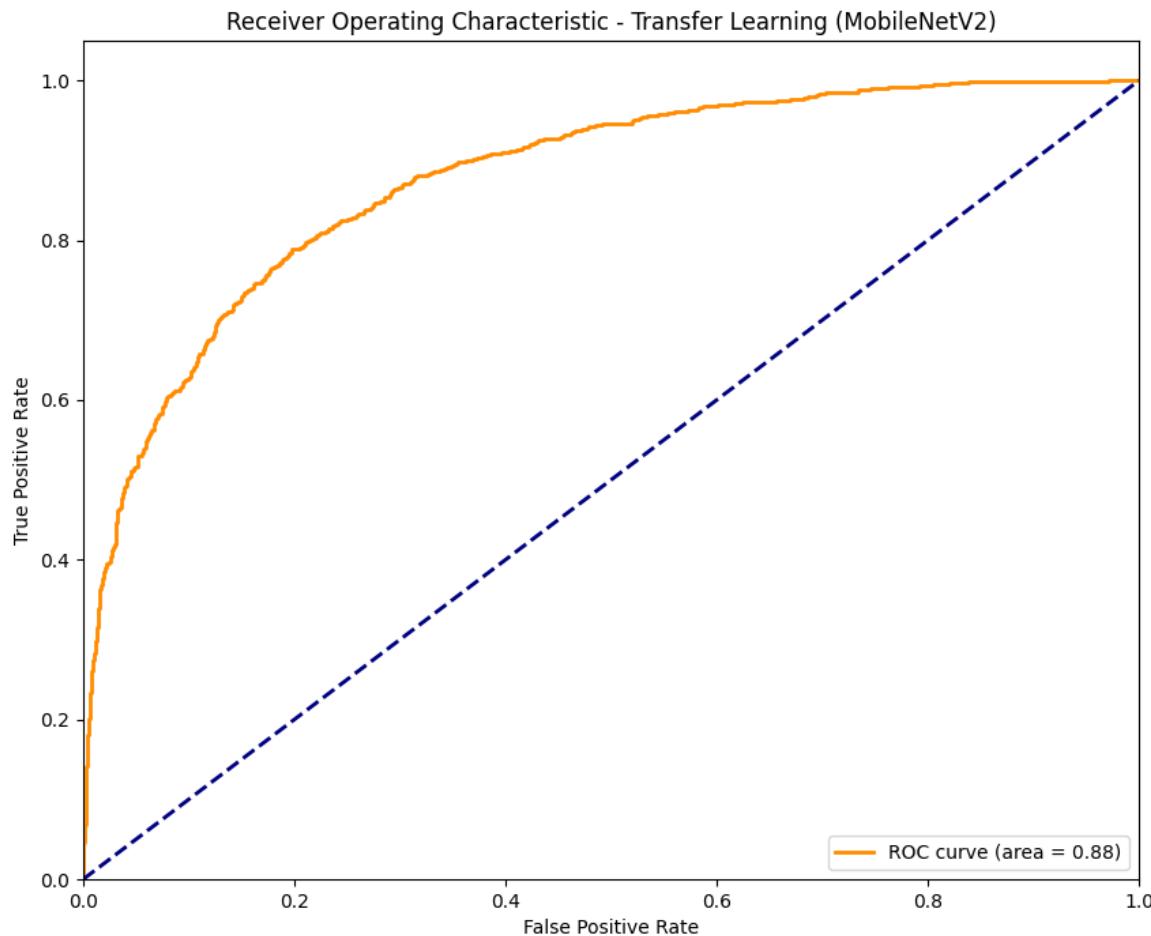
Parametry treningu:

- Etap 1: lr=0.0001 (wyższa stopa uczenia dla nowych warstw), 20 epok
- Etap 2: lr=0.00001 (10x niższa stopa dla delikatnego fine-tuningu pre-trenowanych warstw), 10 epok
- Input: 224x224x3

Wyniki:

- **Dokładność:** 78.5%
- **ROC AUC:** 0.88
- **Optymalny próg:** 0.49

Analiza: Transfer Learning z MobileNetV2 dał jedne z najlepszych wyników wśród pojedynczych modeli. Dwuetapowe uczenie pozwoliło na optymalne wykorzystanie pre-trenowanych cech.

2.8 XGBoost

Ekstrakcja cech:

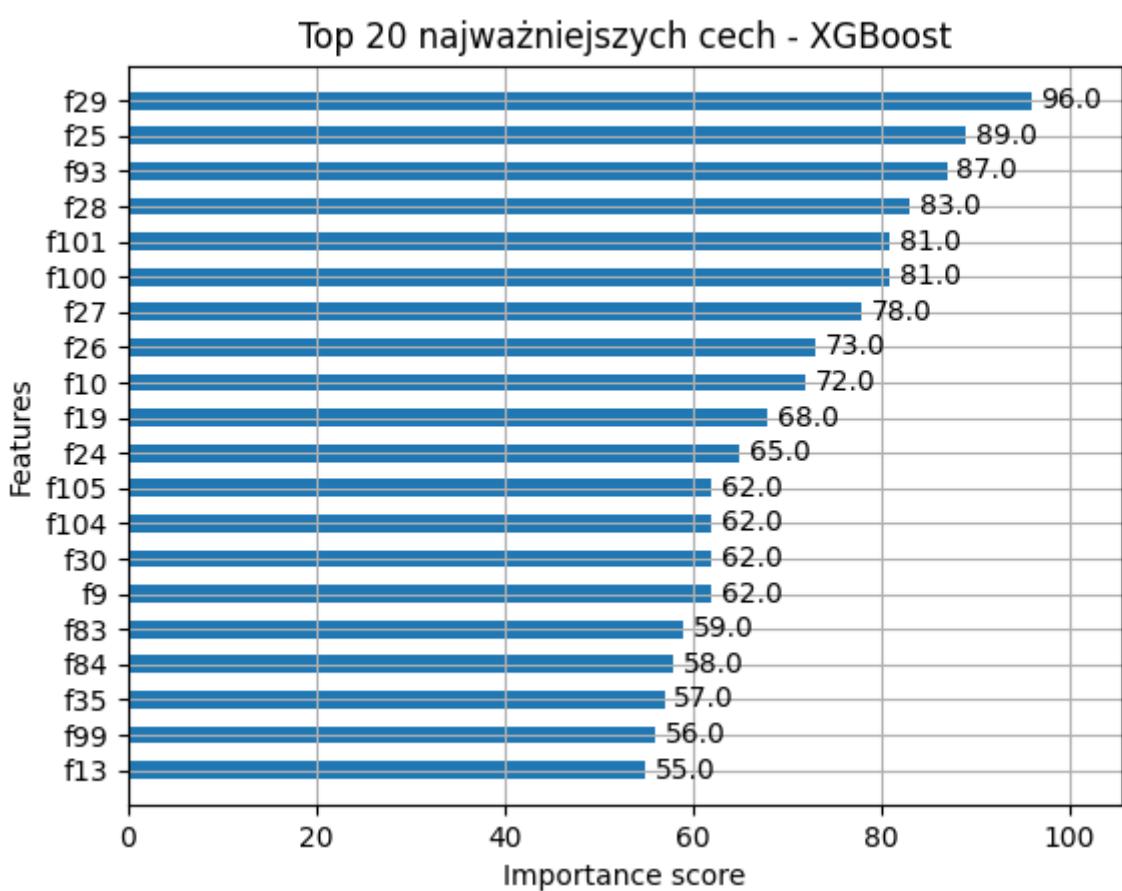
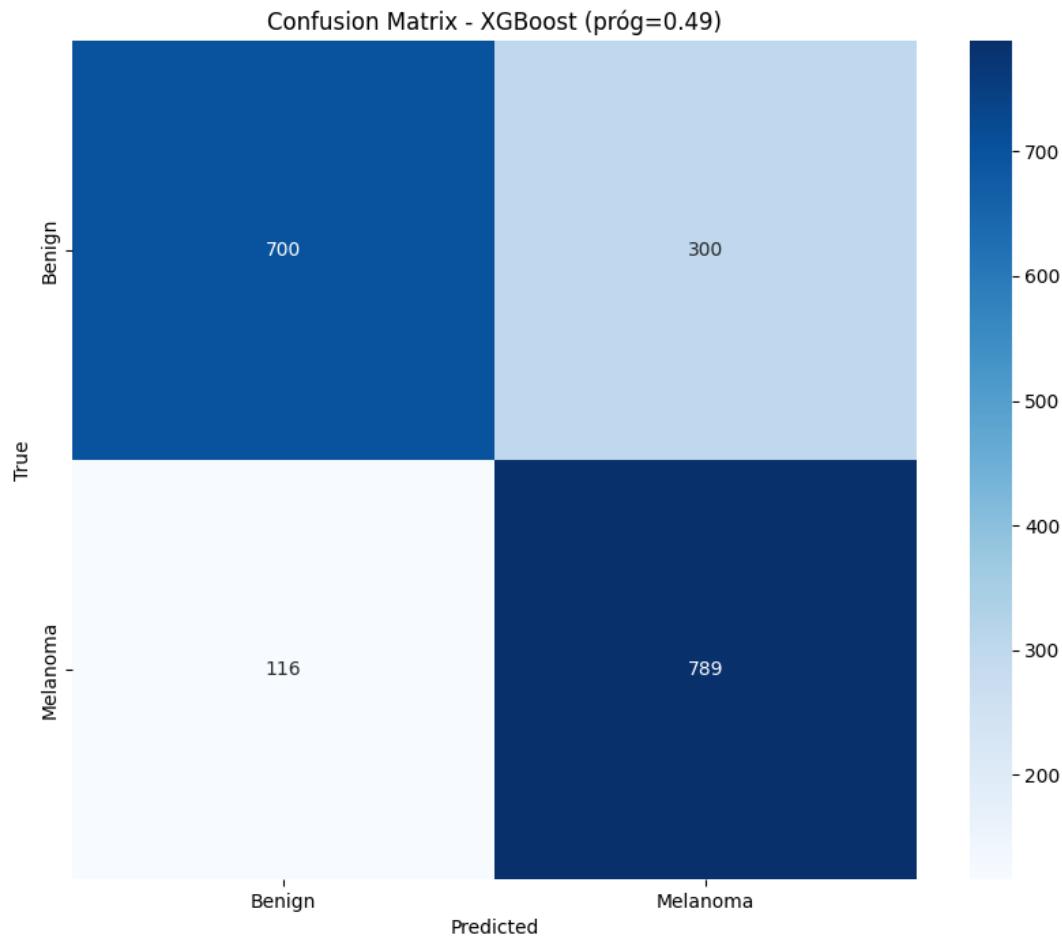
- **Przestrzenie kolorów:** RGB, HSV
- **Cechy asymetrii ABCD:** asymetria pozioma/pionowa
- **Cechy brzegów:** gęstość brzegów, ścisłość
- **Cechy tekstuury:** gradienty Sobela (wykrywanie krawędzi poziomych i pionowych), Laplacian (wykrywanie zmian intensywności - miara ostrości)
- **Cechy kształtu:** znormalizowane pole, obwód, okrągłość
- **Entropie kolorów** (miara różnorodności rozkładu kolorów - wyższa entropia = więcej różnych kolorów)
- Łącznie ~50 cech

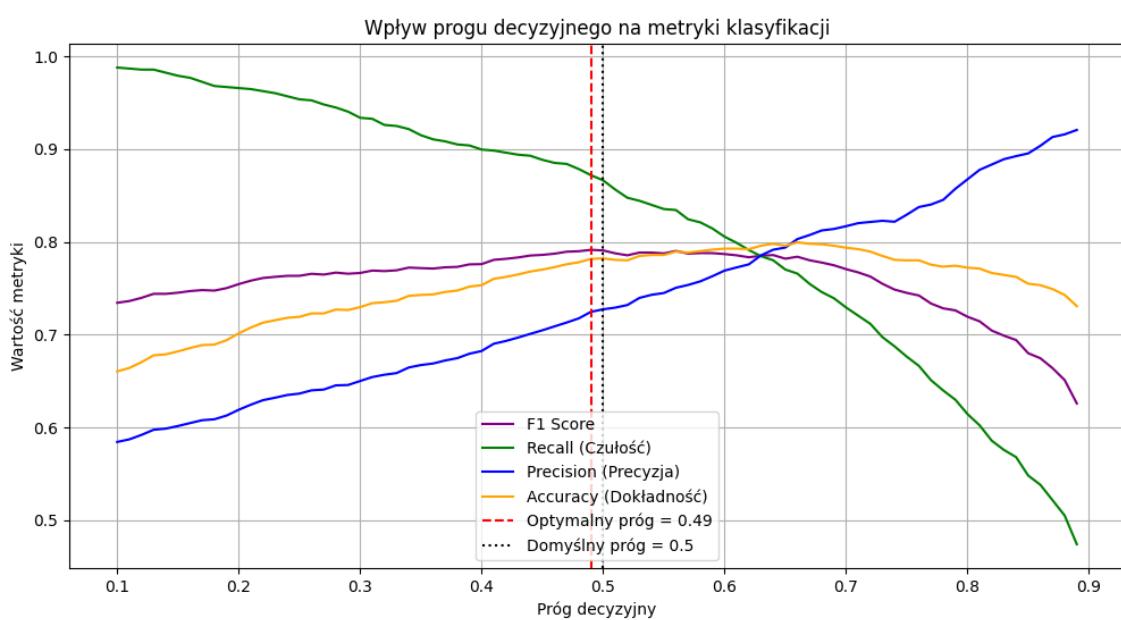
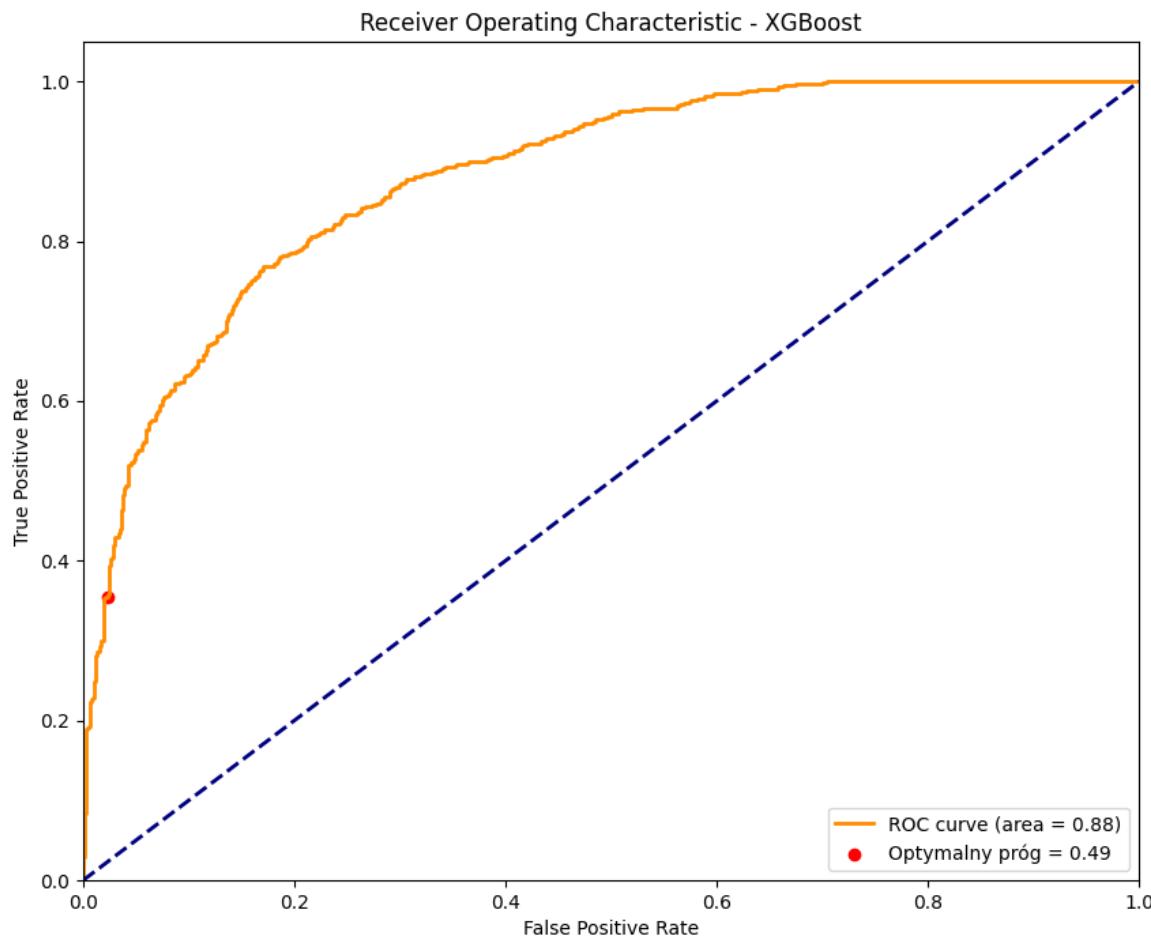
Parametry modelu:

- n_estimators=200, learning_rate=0.1
- max_depth=5, scale_pos_weight=2 (2x większa waga dla klasy melanoma - balansuje niezrównoważone dane)
- early_stopping_rounds=15

Wyniki:

- **Dokładność:** 74.3%
- **ROC AUC:** 0.88
- **Optymalny próg:** 0.49

Analiza: XGBoost osiągnął wysokie ROC AUC dzięki skutecznej ekstrakcji cech ręcznych. Najważniejsze okazały się cechy kolorów i gradientów.

2.9 Model Hybrydowy (Transfer Learning + XGBoost)

Koncepcja: Połączenie głębokich cech z MobileNetV2 z tradycyjnymi cechami obrazu w jednym modelu XGBoost.

Architektura:

- **Ekstraktor cech:** MobileNetV2 (1280 cech głębokich)
- **Cechy tradycyjne:** ~50 cech (RGB, HSV, tekstura, kształt)
- **Klasyfikator:** XGBoost
- **Łącznie:** ~1330 cech

Parametry XGBoost:

- n_estimators=300, learning_rate=0.05
- max_depth=6, scale_pos_weight=2.5
- early_stopping_rounds=20

Standaryzacja: StandardScaler dla wszystkich cech

Wyniki:

- **Dokładność:** 80.1%
- **ROC AUC:** 0.903 ★ (najlepszy wynik)
- **Optymalny próg:** 0.51
- **F1 Score:** 0.79
- **CV F1 Score:** 0.78 ± 0.05

Analiza wkładu cech:

- **Cechy głębokie (MobileNetV2):** 91.2%
- **Cechy tradycyjne:** 8.8%

WSTAW TUTAJ OBRAZY 9-13 z drugiej tury (Confusion Matrix, Feature contribution, ROC curve, Threshold analysis dla modelu hybrydowego)

Analiza: Model hybrydowy osiągnął najlepsze wyniki ze wszystkich badanych podejść. Dominacja cech głębokich (91.2%) potwierdza siłę reprezentacji learned przez MobileNetV2, ale tradycyjne cechy nadal wnoszą wartościową informację.

3. Porównanie wszystkich modeli

Model	Dokładność	ROC AUC	F1 Score	% wykrywanie melanom	Optymalny próg
Random Forest (podstawowy)	77.2%	0.86	-	75.8%	0.5
Random Forest (ulepszony)	80.0%	0.89	0.78	83.9%	-
CNN (podstawowy)	75.3%	0.84	-	67.4%	0.5
CNN (ulepszony)	69.3%	0.77	-	62.9%	0.30

Model	Dokładność	ROC AUC	F1 Score	% wykrywanie melanomy	Optymalny próg
CNN v3	67.0%	0.77	0.72	90.6%	0.57
CNN v4	73.4%	0.84	0.76	85.9%	0.40
Transfer Learning	79.1%	0.88	-	71.8%	0.49
XGBoost	78.2%	0.88	-	87.2%	0.49
Hybrydowy TL+XGB	80.1%	0.903	0.79	85.7%	0.51

Legenda:

- Dokładność** - odsetek poprawnie sklasyfikowanych przypadków $(TP + TN) / (TP + TN + FP + FN)$
- ROC AUC** - pole pod krzywą ROC, miara ogólnej zdolności klasyfikacyjnej modelu (0-1, wyższe = lepsze)
- F1 Score** - harmoniczna średnia precyzji i czułości, szczególnie ważna dla niebalansowanych danych
- % wykrywanie melanomy** - czułość/recall dla klasy melanoma $(TP / (TP + FN))$ - odsetek poprawnie wykrytych czerniaków
- Optymalny próg** - próg decyzyjny maksymalizujący F1 Score dla klasy melanoma (gdy dostępny)

4. Kluczowe wnioski z badań

4.1 Najważniejsze odkrycia

- Model hybrydowy jako zwycięzca:** Połączenie głębokich cech z Transfer Learning z tradycyjnymi cechami obrazu dało najlepsze wyniki (ROC AUC = 0.903).
- Dominacja cech głębokich:** W modelu hybrydowym cechy z MobileNetV2 stanowiły 91.2% wkładu w predykcję, ale tradycyjne cechy (8.8%) nadal były istotne.
- Znaczenie optymalizacji progu:** Dla wszystkich modeli optymalizacja progu decyzyjnego znacząco poprawiła czułość na melanomę.
- Transfer Learning jako silna podstawa:** MobileNetV2 okazał się doskonałą podstawą zarówno jako samodzielny model, jak i jako ekstraktor cech.
- Cechy ABCD dla melanomy:** Tradycyjne cechy medyczne (asymetria, brzegi, kolory) znacząco poprawiły wyniki Random Forest.

4.2 Wyzwania napotkane

- Niebalansowanie klas:** Problem melanomii jako klasy mniejszościowej wymagał zastosowania ważenia klas i specjalistycznych funkcji straty.
- Trade-off czułość vs. precyzja:** Modele skupione na wysokiej czułości (CNN v3) osiągały to kosztem ogólnej dokładności.

4.3 Skuteczne techniki

- Focal Loss:** Bardzo skuteczna dla niebalansowanych danych

2. **Ważenie klas:** Kluczowe dla poprawy wykrywania melanomu
3. **Augmentacja danych:** Szczególnie rotacje i odbicia
4. **Standaryzacja cech:** Istotna dla modeli XGBoost
5. **Cross-validation:** Niezbędna dla rzetelnej oceny

5. Aplikacja webowa

5.1 Implementacja

Stworzyłem aplikację webową wykorzystującą **model hybrydowy (Transfer Learning + XGBoost)** - najlepszy z przebadanych modeli do klasyfikacji przesłanych zdjęć znamion.

Technologie:

- **Backend:** Flask (Python)
- **Frontend:** HTML, CSS, Bootstrap, JavaScript
- **Model:** Hybrydowy TL+XGBoost z optymalnym progiem 0.49

Funkcjonalności:

- Upload zdjęć znamion skórnnych
- Automatyczna ekstrakcja hybrydowych cech obrazu (MobileNetV2 + tradycyjne)
- Predykcja z procentową pewnością
- Wyświetlanie wyniku z odpowiednimi ostrzeżeniami

5.2 Mechanizm obliczania pewności

Aplikacja oblicza procent pewności w następujący sposób:

1. **Model generuje prawdopodobieństwo melanomu** (0-1) za pomocą `predict_proba()`
2. **Zastosowanie optymalnego progu 0.49:**
  - Jeśli prawdopodobieństwo $> 0.49 \rightarrow$ klasyfikacja: "Melanoma"
  - Jeśli prawdopodobieństwo $\leq 0.49 \rightarrow$ klasyfikacja: "Benign"
3. **Obliczanie pewności:**
  - **Dla melanomu:** pewność = prawdopodobieństwo $\times 100\%$
  - **Dla benign:** pewność = $(1 - \text{prawdopodobieństwo}) \times 100\%$

Przykład:

- Prawdopodobieństwo melanomu = 0.75 $\rightarrow$ Wynik: "Melanoma" z pewnością 75%
- Prawdopodobieństwo melanomu = 0.25 $\rightarrow$ Wynik: "Benign" z pewnością 75%

Ten mechanizm zapewnia, że procent pewności zawsze odzwierciedla siłę przekonania modelu o danej klasyfikacji.

5.3 Struktura plików

```
|__ app.py           # Główna aplikacja Flask
|__ templates/
|   __ index.html    # Interfejs użytkownika
```

```
└── static/
    └── css/
        └── styles.css      # Stylowanie
    └── js/
        └── main.js        # js
└── uploads/                      # Folder na przesłane obrazy
└── results/
    └── hybrid_tl_xgb/
        └── models/
            ├── xgboost_hybrid.pkl    # Wytrenowany model XGBoost
            ├── feature_extractor/    # Model MobileNetV2 (TensorFlow)
            ├── scaler.pkl           # StandardScaler dla cech
            └── model_config.pkl     # Konfiguracja modelu (próg, etc.)
```

6. Aspekt badawczy - wykroczenie poza materiał

6.1 Zaawansowane techniki wykorzystane

Wykroczyłam znacząco poza materiał z wykładu, implementując:

1. **Focal Loss:** Specjalistyczna funkcja straty dla niezbalansowanych danych
2. **Squeeze-and-Excitation blocks:** Mechanizm uwagi w CNN
3. **Architektura rezydualna:** Shortcut connections w sieciach
4. **Transfer Learning z fine-tuningiem:** Dwuetapowe uczenie
5. **Model hybrydowy:** Połączenie deep learning z traditional ML
6. **Separowalne konwolucje:** Efektywniejsze obliczeniowo
7. **Cosine Annealing:** Zaawansowane harmonogramowanie stopy uczenia
8. **Cross-validation z early stopping:** Rygorystyczna walidacja

7. Podsumowanie

Projekt zakończył się sukcesem, osiągając **ROC AUC = 0.903** dla najlepszego modelu hybrydowego. Kluczowym czynnikiem sukcesu było:

1. **Systematyczne podejście:** Testowanie od prostych do zaawansowanych metod
2. **Iteracyjne ulepszenia:** Każda wersja modelu wykorzystywała wnioski z poprzedniej
3. **Kombinowanie podejść:** Model hybrydowy połączył mocne strony różnych technik
4. **Optymalizacja dla problemu medycznego:** Skupienie na czułości wykrywania melanom

8. Uruchomieniennie

Projekt uruchamia się polecienniem `python app.py`, strona działa na `http://127.0.0.1:5000`